

Mirziyoyev'in Çin Ziyareti!

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, eşi Ziroat ile 17 Ekim'de Pekin'i ziyaret ederek Çin Devlet Başkanı Şi Jinping ile görüşmelerde bulundu. Gezi sırasında Mirziyoyev, Ameri International, CAMCE, China Energy ve State Grid gibi önde gelen Çin şirketlerinin başkanlarıyla da görüştü. Özbekistan Cumhurbaşkanı, "Tek Kuşak, Tek Yol" uluslararası forumunun açılış törenine katıldı ve onun genel kurul oturumunda bir konuşma yaptı. Ayrıca Mirziyoyev bu yıl mayıs ayında da Çin'i ziyaret ederek "Orta Asya-Çin" zirvesine katılmıştı. Nitekim o zaman Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile Çin Devlet Başkanı Şi Jinping arasında ortak bir bildiri imzalandı ve iki ülke arasında 2023-2027 dönemi için yeni kapsamlı stratejik ortaklık geliştirme programı kabul edildi. Ve son ziyaretin sonunda 41 belge imzalandı ve ticaret, sanayi ve yatırımla ilgili 25 milyar Dolar değerinde yeni projelerin hayata geçirilmesi konusunda mutabakata varıldı.

Mirziyoyev'in bu ziyaret sırasında imzaladığı anlaşmaların detaylarına girmeyeceğiz ama belki de Çin'in hırsları ve büyük tehlikesi bakımından sömürgeci Rusya'dan, Amerika'dan ve Avrupa'dan uzak olmadığı gerçeğine ışık tutmaya çalışacağız.

Çin'in Özbekistan da dahil olmak üzere Orta Asya'da gerçekleştirmeye çalıştığı birtakım çıkarların olduğu hepimiz için açıktır. Dünya çapında petrol, gaz ve diğer birçok doğal kaynakların en büyük tüketicisi olan Çin, bu bölgedeki enerji değerini çok iyi biliyor; zira Özbekistan, Orta Asya'daki diğer ülkelerle birlikte madenler açısından zengin bir ülkedir.

Devasa "Tek Kuşak, Tek Yol" projesi, tarihi ipek yolu boyunca Doğu-Batı ticaretini artırmak için 2013 yılında Çin Devlet Başkanı Şi Jinping tarafından önerilen bir konsepttir. Nitekim bu maksat için Orta Asya, Avrupa ve Afrika'daki 60'tan fazla ülkeyi birbirine bağlayan mevcut ticaret ve ulaşım koridorlarının iyileştirilmesi ve ilave yeni koridorlar oluşturulması planlanıyor. İşte 454 kilometreye ulaşan Çin-Kırgızistan-Özbekistan arasındaki demiryolu da bu koridorlardan biridir. Bu projenin hayata geçirilmesi halinde Özbekistan ve Kırgızistan bir ulaşım merkezi haline gelecektir.

Çin'in, Özbekistan da dahil bölge ülkelerinin politikalarını etkileyebilecek "yumuşak güç" silahları arasında borç-kredi vermek de yer alıyor. Nitekim Lenta.ru sitesinin bu yılın Ocak ayındaki verilerine göre Özbekistan'ın Çin bankalarından aldığı borçları GSYİH'nın yaklaşık %20'sini oluşturuyor. Yine Özbekistan Maliye Bakanlığı'nın "Vatandaşların Bütçesi Projesi"nde yer alan verilerine göre, Özbekistan'ın 2020 yılında Çin'e olan borcu 3 milyar Dolara ulaşmıştır. Bu krediler faizli olduğundan dolayı Özbekistan'ın Çin'e olan borcunun miktarını şu anda kesin olarak belirlememiz zordur; çünkü bu konudaki bilgiler şeffaf değildir. Nitekim Kiel'deki Dünya Ekonomisi Enstitüsü'nden profesör olan Christoph Trebesch, Belarus ve Orta Asya ülkeleri de dahil olmak üzere Çin'in gelişmekte olan ülkelere ne kadar ve hangi şartlarda kredi sağladığını sadece Pekin'in bildiğini söyledi. Ayrıca geçen 1 Temmuz'da yayınlanan "Çin'in Yurtdışı Kredileri" başlıklı araştırmada, bu kredilerin şeffaf olmadığını ve bunlardan yaklaşık %50'sinin gizli olduğunu söyledi.

Bu borçların tehlikesinin boyutunu şu gerçekler yoluyla anlamak mümkündür; örneğin Sri Lanka, Çin'den aldığı kredileri ödeyememesinin ardından Çin'in güney kıyısında bulunan yeni Hambantot limanından yaklaşık 99 yıl boyunca feragat etmek

zorunda kaldı. Daha fazla uzağa gitmeyelim; zira Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, 2021 yılında şu itirafta bulunmuştu; şayet Kırgızistan, Çin'e olan borcunu ödeyemezse büyük termik santralini ve birçok önemli yolunu Çin'e devretmek zorunda kalacaktır. Ayrıca 2011 yılında Tacikistan'ın borçları karşılığında bin kilometrekarelik topraklarını Çin'e devretmekten başka bir seçeneği yoktu. Bu yüzden Tacikistan'daki altın madenciliği şirketlerinin yaklaşık %80'i doğrudan Çinli şirketler tarafından kontrol ediliyor... Bu durumun yarın Özbekistan'ın başına gelmeyeceğini kim garanti edebilir?!

Cumhurbaşkanının basın servisine göre Mirziyoyev, Çin Devlet Başkanı Şi Jinping ile yaptığı görüşme sırasında, Taşkent ve Semerkant'taki Konfüçyüs Enstitüsü'nün aktif faaliyetinin, gençler arasında Çince öğrenmeye olan ilginin artmasına büyük katkı sağladığına dikkat çekti. Bu da Çin'in ciddi anlamda kendi kültürünü ve dünya görüşünü Müslüman gençler arasında yaymaya çalıştığı anlamına geliyor ki bu, şu anda daha büyük bir tehlike oluşturuyor.

Görüşmeler sırasında "tek Çin" politikası ve "üç şeytani güce" karşı savaş konusundaki tutumun değişmeyeceği de vurgulandı. Çin hükümeti "üç şeytani gücün", "terörizm, aşırılık ve ayrılıkçılık" yani İslam olduğunu belirtiyor. Çin işgali altındaki Doğu Türkistan'da binlerce Müslüman bu üç suçlamadan dolayı hapsediliyor ve toplama kamplarında işkence görüyor ve bunlar da "yeniden eğitim kampları" olarak adlandırılıyor; dolayısıyla milyonlarca Müslüman Uygur erkek, kız çocuğu, kadın, hatta küçük çocuklar ve yaşlılar, 2017'den bu yana Sincan'da inşa edilen bu toplama kamplarında "yeniden eğitiliyor"! 2022 yılının başında BBC News Rusya servisi, bu kamplardaki binlerce Uygur'un fotoğraflarının Sincan'daki polis bilgisayar sunucularından çalındığını ve BBC'ye teslim edildiğini bildirdi. Nitekim bu dosyalara göre bu toplama kamplarındaki "öğrenciler", bir hapisneden diğere, hatta hastaneye bile gözleri bağlı, kelepçeli ve zincirlenmiş olarak naklediliyorlar. Ayrıca binlerce Uygur sakallarını uzattıkları, peçe taktıkları veya Kuran'dan bir ayet ezberledikleri için bu toplama kamplarına atıldılar! Hatta alkol ve sigara içmedikleri için bile "terörist" ve "aşırılıkçı" diye nitelendirilip hapsedilenler bile vardır! Aynı şekilde 1,2 milyon yaşlı Uygur'un ve diğer Türk azınlık temsilcilerinin toplama kamplarında alıkonulduğu belirtiliyor... Çin'in yarın Özbekistan Müslümanlarının da böyle trajik bir duruma düşmesini istemeyeceğini kim garanti edebilir?!

Bu, Çin hükümetinin Müslüman Uygurlara karşı işlediği suçlar, sadece denizde bir damladır! İşte Mirziyoyev rejimi bu suçluyla iş birliği yapıyor ve Özbekistan'ı da ondan almış olduğu borç bataklığında boğuyor...

Burada şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Özbekistan'ın da aralarında bulunduğu Orta Asya'yı kendi "vatani" olarak gören Rusya, bu bölgeyi kolaylıkla Çin'e bırakacak mıdır? Kesinlikle hayır; çünkü Rusya, Ukrayna'daki savaş nedeniyle bir miktar zayıflamış olsa da Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrasya Ekonomik İşbirliği ve Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü gibi kuruluşlar aracılığıyla bölgedeki siyasi, ekonomik ve askeri nüfuzunu hâlâ koruyor. Bunu Mirziyoyev'in Ekim başında Rusya'ya yaptığı ziyarette ve son olarak Bişkek'te düzenlenen Bağımsız Devletler Topluluğu zirvesinde görmek mümkündür. Çin, Amerika ve Batı'nın hepsi bunun farkındadır. Ayrıca Rusya Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi olduğu gibi aynı zamanda önemli bir petrol, gaz ve silah ihracatçısıdır. Uzmanlar, eğer Rusya eski Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra yaptığı gibi Batı yörüngesine girerse, Çin'in ABD karşısında yalnız kalacağı gibi ucuz enerji kaynaklarından ve askeri güçten de mahrum kalacağını söylüyorlar. Bu nedenle Şi Jinping'in, Putin'le dost olmanın hoş olmayan sonuçlarına katlanmaya hazır olması gerekiyor. Ayrıca uluslararası izolasyona düşen Putin, Çin'le iş birliği yapmayı önemsiyor. Zira Putin, Şi

ile yaptığı görüşmede “Tek Kuşak, Tek Yol” programının başarılarını överek, “Çin bunu sizin liderliğiniz altında yapıyor” dedi. Ayrıca 17 Ekim’de Pekin’e giden Putin, “Tek Kuşak, Tek Yol” uluslararası forumunun açılış törenine katıldı, Şi Jinping ile baş başa görüştü ve ikisi uzun bir görüşme gerçekleştirdiler. Dolayısıyla bu onun, Lahey’deki Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin 17 Mart 2023’te kendisi hakkında tutuklama müzakeresinden bu yana ikinci yurtdışı seyahati olmuştur. Zira bunun öncesinde de Kırgızistan’a gitmişti. Ziyaretinin sonunda düzenlediği basın toplantısında Putin, Rusya Başbakanı Mihail Mişustin ve Çin Başbakanı Li Çiang’ın, yakında iki ülke arasında 2030’a kadar sürecek iş birliği planını Bişkek’te imzalayacaklarını duyurdu. Bu da Çin ile Rusya arasındaki iş birliğinin devam edeceğini gösteriyor. Ayrıca Putin’in 20 Eylül’de Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi ile yaptığı görüşmede, “Tek Kuşak, Tek Yol” forumunun her iki ülkenin çıkarlarıyla tamamen uyumlu olduğunu vurgulaması da bunu teyit ediyor.

Basın sözcüsü Dmitry Peskov’un aktardığına göre Putin, Pekin’de Mirziyoyev ve Tokayev ile gayri resmi olarak bir araya geldi ve bu toplantıda Mirziyoyev ve Tokayev’in “dizginlerini” sıkılaştırmış olabilir! Dolayısıyla Çin ve Rusya, Özbekistan da dahil olmak üzere Orta Asya’yı -bir ölçüde- aralarında paylaşmak ve bu “tadı” arzulayan ABD ve Batı’yı da olabildiğince uzaklaştırmak istiyorlar.

Mirziyoyev rejiminin bu sömürgeci “yırtıcı hayvanların” çıkarlarına hizmet etmekten ve Özbekistan’ı onlar için hazır bir “av” haline getirmekten başka birşey yapması mümkün değildir. Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şu kavliyle teyit ettiği şey işte budur: **“Eğer emir (yönetim), ehil olmayana verilirse kıyameti bekle.”**

Bugün Filistin’de kana susamış işgalci Yahudiler, yaşlı, kadın, hatta küçük çocuklardan oluşan Müslümanların üzerine bomba yağdırırken, bölgemizdeki diğer rejimler gibi Mirziyoyev rejimi de bu trajediyi dilsiz bir şeytan gibi izliyor. Hatta bazıları Filistin’deki Müslümanlara dua edilmesini bile engelliyor ve dua edenleri tutukluyorlar! Kısacası bu yöneticilerin maskeleri düşüyor ve gerçek kimlikleri ortaya çıkıyor.

Allah Subhanehu ve Teala, insanlar içerisinde iman edenlere düşmanlık bakımından en şiddetli olanların önce Yahudiler, sonra da müşrikler olduğunu haber vermiştir. İşte Mirziyoyev rejimi de müşrik Çin gibi düşmanımızın çok yakın bir dostu haline gelmiştir. Dolayısıyla bu yöneticiler ümmetin yanında değillerdir, bilakis aksine ümmete tamamen yabancıdırlar. Aslında İslam ümmetinin başına gelen ve hala da gelmeye devam eden birçok felaketin asıl suçlusu ve sorumlusu, bu yöneticiler ve onların uyguladıkları kâfir rejimlerdir. Bu nedenle ümmetin, bu ajan yöneticileri ve rejimlerini derin bir uçuruma atması gerekiyor. Ümmet ancak bu şekilde küfrün karanlığından İslam’ın nuruna kavuşabilir; Allah’ın izniyle o günler yaklaşıyor. Nitekim Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ * بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ”** **“O gün Allah’ın zafer vermesiyle müminler sevinecektir. Allah, dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir.”** [Rum 4-7]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
Abdullah Mahmud – Özbekistan